

ЕПІСТЕМОЛОГІЧНА СУТНІСТЬ CHATGPT В ЗАДАЧАХ УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ

The essence of ChatGPT as an intellectual and erudite entity is considered based on thesaurus model of communication and types of everyday, practical and scientific knowledge. Appropriate approach to use ChatGPT in project management is proposed.

Нині, у період повномасштабної цифровізації нашого життя, швидко розширюється аудиторія користувачів *ChatGPT*, *Bard* та аналогічних програмних продуктів. Звичайними користувачами ці продукти сприймаються як штучний інтелект (ШІ). За однією з класифікацій таке сприйняття підпадає під категорію «базові, побутові знання», що відрізняються від прикладних і наукових знань за ознаками контекстної залежності, ступеня формалізації та глибини розуміння [1]. З позиції тезаурусної моделі комунікації [2] зміст поняття ШІ є елементом тезаурусу (множини термінів природної мови) кожного реципієнта (особистості). До того ж у складі тезаурусу містяться й поняття (змістовні елементи), і змістовні зв'язки між ними. Тому саме тезаурус особистості визначає унікальну інтерпретацію нею навколишнього *BANI*-світу, комунікації, прийняття рішень і поведінку в ньому. Доцільно розуміти, як користувачі *ChatGPT*, *Bard* визначають для себе поняття «штучний інтелект». Від цього залежать їхні очікування, а найважливіше – застосування результатів комунікації із ШІ. Визначення такого поняття особистістю базується на вже відомих, сталих для неї поняттях «штучний» та «інтелект». Й основним компонентом тут є поняття «інтелект». У категорії побутових знань воно утворюється на основі таких термінів, як «інтелектуал» та «ерудит».

Розглянемо, як описуються інтелектуали та ерудити як категорії практичних знань. Щодо інтелектуалів, то основна увага приділяється наявності в них *набору різних типів мислення*. По-перше, це *проблемне мислення*, що передбачає здатність подавати (описувати) проблемну ситуацію у вигляді запитань, на які потрібно шукати відповіді. У процесі цього пошуку інтелектуал використовує *креативне мислення*, що передбачає творче винайдення нестандартних рішень. Під час пошуку таких рішень інтелектуал застосовує *системне мислення*, яке ґрунтується на цілісному баченні ситуації в сучасному *BANI*-світі та її поданні у вигляді холархічної моделі. Для цього

інтелектуал застосовує *абстрактне мислення* та аналітичні здібності. Ці типи мислення особистість реалізує за допомогою НІКС-миследіяльності [3].

Для розкриття сутності ерудитів, на відміну від інтелектуалів, основна увага приділяється не мисленню, а обсягу знань, яким він пасивно «володіє». Ерудит прагне до накопичення та запам'ятовування значної кількості фактів та інформації з різноманітних наукових сфер і напрямів діяльності. Основну увагу він зосереджує на академічних знаннях, що, за власним інтересом особистості ерудита, можуть бути вузькоспеціалізованими. Важливо наголосити, що ерудити можуть вказати джерело походження інформації, що дає змогу сприймати її в контексті цього джерела та визначити його місце в системній холархії як цілого.

Природно, що інтелектуалу та ерудиту притаманні однакові здібності та компетентності, але в діаметрально різному обсязі та ступені розвитку. Якщо інтерпретувати інтелектуала та ерудита в контексті побутових знань, то ерудит – це всезнайка, «жива енциклопедія», а інтелектуал – унікум, «світла голова». З огляду на такі тлумачення звичайні користувачі очікують від ШІ вирішення своїх проблем. Прикладів дуже багато: від написання привітань, рефератів, підготовки доповідей до порад із ведення бізнесу та багато іншого. Люди використовують відповіді ШІ на свої запитання як кінцевий продукт споживання. Можна сказати, що для звичайних користувачів *ChatGPT* – це «світла голова», яка працює за принципом «чого бажаєте?».

За своєю сутністю *ChatGPT* (усі версії) є нейромережею, побудованою на великій трансформерній мовній моделі й налаштованою на генерацію (вигадування) довгих текстів. Генерація відбувається за принципом «слово за словом», використовуючи в «хитрий» спосіб підібрану дуже велику кількість моделей із ще більшою кількістю параметрів (аж 175 мільярдів!). Моделі прогнозують не стільки слова, скільки ймовірність різних слів, які можна застосовувати для продовження тексту.

Як бачимо, це відрізняється від того, на чому зосереджений ерудит або інтелектуал. Тоді виникає питання: як іменувати те, що робить *ChatGPT*? Остання версія *ChatGPT* здійснила якісний стрибок. Вона «навчила» сама себе без тренування математики та програмування, перекладу різними мовами. *Chat* почав розмовляти сам із собою для генерації речовин і навчився ще багато чому. І яким чином це працює, ніхто точно не знає. Зі збільшенням параметрів моделей виникають нові «здібності», що первинно не закладались. На цьому тлі з'являється новий пласт складних завдань – балансу між «точністю / корисністю» та «нешкідливістю / нетоксичністю», вирівнювання з людиною за цінностями. На такі етичні запитання немає однозначно правильної

відповіді [4]. А на горизонті запитання ще більш «тонкі», інтимні, що передбачають суттєве обмеження інформаційної взаємодії певної частини людських відносин із зовнішнім середовищем.

Розглянемо можливості застосування *ChatGPT* в управлінні проєктами. Враховуючи, що він може формулювати проблеми, знаходити нестандартні варіанти їх вирішення, планувати роботи з реалізації рішення, моніторити й корегувати хід його виконання (перебуваючи в контексті свого ж рішення), то *ChatGPT* здатний повністю самостійно керувати проєктом. Як бачимо, ці властивості корелюються з якостями інтелектуала, але в принципово іншій епістемологічній сутності. Для підтвердження цього потрібно обрати проблемну ситуацію та запустити її вирішення двома командами: фахівців з управління проєктами, які будуть самостійно приймати рішення, та командою нефаківців, які будуть виконувати всі рішення *ChatGPT*. На нашу думку, тільки після цього можна оцінити не асистентські здібності *ChatGPT*, а потенціал його нової сутності.

Якщо визнаємо, що нейромережі є принципово іншими епістемологічними сутностями, то є сенс формувати для них свою тезаурусну модель з нових термінів, які в нашому звичайному епістемологічному просторі не застосовуються. Наприклад, доцільно замінити такі терміни, як «знання», «навчання», «тренування», «інтелект» тощо. За допомогою нових термінів та їх визначень можна більш адекватно й точно описувати нові моделі та механізми, що дадуть змогу розуміти, як працюють штучні утворення. Нові, не застосовувані раніше терміни не матимуть для звичайних користувачів жодного сенсу, тому будуть «онтологічно чистими». Вони належатимуть до категорії наукових і прикладних знань [1], з якими можна працювати в семантичній концепції інформації [2].

Література

1. Рач В.А. Проектна діяльність в умовах глобалізації та економіки знань. Управління проєктами та розвиток виробництва. 2004. № 2(10). С. 55–62. URL: <http://www.pmdp.org.ua/index.php/ua/component/content/article/72-2004/10/925-rach>
2. Чурсин Н. Н. Концепція тезаурусу в інформаційній картині світу. Луганськ. Ноулідж. 2010. 305 с.
3. Рач В. А. Медведєва О.М. Комунікаційно-знаннєва онтологія формування мисленнєвої НІКС-методології менеджерів проєктів. *Управління проєктами та розвиток виробництва*. 2015. №4(56). С. 109-123. URL: <http://pmdp.org.ua/images/Journal/56/11.pdf>
4. Sam Altman. Planning for AGI and beyond. URL: <https://openai.com/blog/planning-for-agi-and-beyond/>